

|

61999J0143

Domstolens Dom (Femte Afdeling) af 8. november 2001. - Adria-Wien Pipeline GmbH og Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH mod Finanzlandesdirektion für Kärnten. - Anmodning om præjudiciel afgørelse: Verfassungsgerichtshof - Østrig. - Energiafgift - Godtgørelse udelukkende til virksomheder, der fremstiller materielle goder - Statsstøtte. - Sag C-143/99.

Samling af Afgørelser 2001 side I-08365

Sammendrag

Parter

Dommens præmisser

Afgørelse om sagsomkostninger

Afgørelse

Nøgleord

1. Præjudicielle spørgsmål - forelæggelse for Domstolen - spørgsmålet, om forelæggelsesbeslutningen er truffet i overensstemmelse med de nationale bestemmelser vedrørende retternes sammensætning og virkemåde - ingen prøvelse ved Domstolen

(EF-traktaten, art. 177 (nu art. 234 EF))

2. Statsstøtte - påtænkte støtteforanstaltninger - forbud mod iværksættelse før Kommissionens endelige beslutning - direkte virkning - rækkevidde - de nationale retters forpligtelser - begrænsninger

(EF-traktaten, art. 93, stk. 3 (nu art. 88, stk. 3, EF))

3. Statsstøtte - forbud - undtagelser - støtte, der kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet - støtte til miljøbeskyttelse - Kommissionens skøn

(EF-traktaten, art. 92, stk. 1 og 3 (efter ændring nu art. 87, stk. 1 og 3, EF))

4. Statsstøtte - begreb - delvis godtgørelse af energiafgifter, der ydes alle virksomheder på det nationale område - ikke omfattet

(EF-traktaten, art. 92 (efter ændring nu art. 87 EF))

5. Statsstøtte - begreb - foranstaltningen selektiv - delvis godtgørelse af energifgifter, men kun til virksomheder, der producerer materielle goder - omfattet - begrundet i karakteren og opbygningen af den indførte ordning - ingen begrundelse

(EF-traktaten, art. 92 (efter ændring nu art. 87 EF))

Sammendrag

1. Under den i traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) fastsatte procedure tilkommer det ikke Domstolen at undersøge, om forelæggelseskendelsen er afsagt i overensstemmelse med de nationale bestemmelser vedrørende retternes sammensætning og virkemåde.

(jf. præmis 19)

2. De nationale retters beføjelse med hensyn til kontrolordningen med statsstøtte er et resultat af den direkte virkning af det forbud mod at gennemføre påtænkte støtteforanstaltninger, som fremgår af traktatens artikel 93, stk. 3, sidste punktum (nu artikel 88, stk. 3, sidste punktum, EF), uden Kommissionens godkendelse. De nationale retter skal således over for borgerne sikre, at der drages alle konsekvenser af en tilsidesættelse af den pågældende bestemmelse i henhold til national ret, såvel med hensyn til gennemførelsesretsakternes gyldighed som med hensyn til tilbagesøgning af den finansielle støtte, der er tildelt i strid med den omhandlede traktatbestemmelse eller i givet fald i strid med foreløbige forholdsregler. Selv om de nationale retter i denne sammenhæng eventuelt skal tage stilling til, om en national foranstaltning skal kvalificeres som statsstøtte som omhandlet i traktaten, kan de dog ikke tage stilling til, om de pågældende støtteforanstaltninger er forenelige med fællesmarkedet, idet Kommissionen er enekompetent til at træffe afgørelse herom, under forbehold af Domstolens prøvelsesret.

(jf. præmis 26, 27 og 29)

3. Det principielle forbud mod statsstøtte er hverken absolut eller ubetinget. Således tillægger traktatens artikel 92, stk. 3 (efter ændring nu artikel 87, stk. 3, EF), Kommissionen et vidt skøn ved afgørelsen af, om nærmere angivne støtteforanstaltninger som en undtagelse fra det almindelige forbud i traktatens artikel 92, stk. 1, skal erklæres for forenelige med fællesmarkedet. Miljøbeskyttelseshensyn kan herved udgøre et hensyn, i medfør af hvilket visse former for statsstøtte kan erklæres for forenelige med fællesmarkedet.

(jf. præmis 30 og 31)

4. Nationale foranstaltninger, der fastsætter en delvis godtgørelse af energifgifter på naturgas og elektricitet, udgør ikke statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92 (efter ændring nu artikel 87 EF), såfremt de finder anvendelse på alle virksomheder på det nationale område, uanset deres aktivitet.

Som det fremgår af ordlyden af traktatens artikel 92, stk. 1, har en økonomisk fordel, som ydes af en medlemsstat, kun karakter af støtte, såfremt den frembyder en vis selektivitet og kan begunstige visse virksomheder eller visse produktioner. En statslig foranstaltning, som uden forskel er til fordel for alle virksomheder på det nationale område, kan følgelig ikke udgøre statsstøtte.

(jf. præmis 34-36 og domskonkl. 1)

5. Med hensyn til anvendelsen af traktatens artikel 92 (efter ændring nu artikel 87 EF) er det uden betydning, om situationen for den, der formodes at være omfattet af foranstaltningen, er forbedret

eller forværret i forhold til den tidligere retstilstand, eller om situationen ikke har udviklet sig med tiden. Der skal udelukkende tages stilling til, om en statslig foranstaltning som led i en bestemt retlig ordning kan begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, jf. traktatens artikel 92, stk. 1, i forhold til andre virksomheder, der under hensyntagen til det formål, der forfølges med den pågældende foranstaltning, befinder sig i en tilsvarende faktisk og retlig situation. En foranstaltning, som ganske vist udgør en fordel for modtageren, men som berettiges af karakteren eller opbygningen af den ordning, som den er et led i, opfylder imidlertid ikke denne betingelse om selektivitet.

Nationale foranstaltninger, der fastsætter en delvis godtgørelse af energifgifter på naturgas og elektricitet, men hvorefter denne godtgørelse kun ydes til virksomheder, hvis hovedaktivitet påviseligt består i produktion af materielle goder, skal anses for statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92. For det første gør hverken den omstændighed, at ordningen omfatter et stort antal virksomheder, eller at disse virksomheder hører til i forskelligartede og store erhvervssektorer, det muligt at fastslå, at en statslig foranstaltning udgør en generel økonomisk-politisk foranstaltning. Dernæst berettiges den omstændighed, at der ydes fordele til virksomheder, hvis hovedaktivitet er fremstilling af materielle goder, ikke af karakteren eller opbygningen af den afgiftsordning, der er indført i medfør af sådanne nationale foranstaltninger. Intet i de pågældende nationale bestemmelser giver således holdepunkter for at antage, at den godtgørelsesordning, der alene omfatter virksomheder, der hovedsagelig fremstiller materielle goder, kan udlægges som en rent midlertidig foranstaltning, som gradvis skal tilpasses den nye ordning som følge af, at de pågældende virksomheder rammes uforholdsmæssigt hårdt af ordningen. Dernæst kan såvel virksomheder, der leverer tjenesteydelser, som virksomheder, der fremstiller materielle goder, være store energiforbrugere. Endelig kan de økologiske hensyn, der ligger til grund for de pågældende foranstaltninger, ikke begrunde, at tjenesteydelsesvirksomheders anvendelse af naturgas og elektricitet behandles anderledes end anvendelsen af de pågældende energikilder af virksomheder, der fremstiller materielle goder, eftersom begge grupper af virksomheders energiforbrug er lige skadeligt for miljøet.

(jf. præmis 41, 42, 48-52 og 55 samt domskonkl. 2)

Parter

I sag C-143/99,

angående en anmodning, som Verfassungsgerichtshof (Østrig) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager,

Adria-Wien Pipeline GmbH,

Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH

mod

Finanzlandesdirektion für Kärnten,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 92 (efter ændring nu artikel 87 EF),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann, og dommerne A. La Pergola, L. Sevón, M. Wathelet (refererende dommer), og C.W.A. Timmermans,

generaladvokat: J. Mischo

justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Adria-Wien Pipeline GmbH ved Rechtsanwalt W.-D. Arnold
- den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget
- den danske regering ved J. Molde, som befuldmægtiget
- den finske regering ved T. Pynnä, som befuldmægtiget
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved V. Kreuzschitz, P.F. Nemitz og J.M. Flett, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 15. marts 2001 er afgivet mundtlige indlæg af Adria-Wien Pipeline GmbH, af den østrigske regering, af den danske regering og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. maj 2001,

afsagt følgende

Dom

Dommens præmisser

1 Ved kendelse af 10. marts 1999, indgået til Domstolen den 21. april 1999, har Verfassungsgerichtshof i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 92 (efter ændring nu artikel 87 EF).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under sager, der føres af Adria-Wien Pipeline GmbH og Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH mod Finanzlandesdirektion für Kärnten vedrørende godtgørelse af energifgifter.

3 I forbindelse med en afgiftsreform og inden for rammerne af Strukturanpassungsgesetz (lov om strukturtilpasning) af 1996 (BGBl 1996, nr. 201) blev følgende tre love samtidig vedtaget, offentliggjort og sat i kraft i Republikken Østrig, nemlig:

- Elektrizitätsabgabegesetz (lov om afgift på elektricitet, herefter »EAG«)
- Erdgasabgabegesetz (lov om afgift på naturgas, herefter »EGAG«)
- Energieabgabenvergütungsgesetz (lov om godtgørelse af energifgifter, herefter »EAVG«).

4 I henhold til EAG betales der af forbrug af elektricitet en afgift på 0,00726728 EUR pr. kWh. Ifølge EAG's § 1, stk. 1, svares der elektricitetsafgift af:

- levering af elektricitet, bortset fra levering til el-forsyningsvirksomheder

- el-forsyningsvirksomheders forbrug af elektricitet samt forbrug af elektricitet, som er fremstillet af forbrugeren selv, eller af elektricitet, som leveres inden for afgiftens territoriale anvendelsesområde.

5 I EAG's § 6, stk. 3, er det fastsat, at elektricitetsleverandøren overvælter afgiften på modtageren.

6 EGAG indeholder tilsvarende bestemmelser vedrørende levering og forbrug af naturgas.

7 EAVG indeholder regler om en delvis godtgørelse af den energiafgift, der i henhold til EGAG og EAG er opkrævet af naturgas og elektricitet. I lovens § 1, stk. 1, er det fastsat, at afgifterne godtgøres efter ansøgning, i det omfang de i alt overstiger 0,35 % af energiforbrugers nettoproduktion. Godtgørelsen udbetales med fradrag af et beløb på højst 5 000 ATS.

8 I henhold til EAVG's § 2, stk. 1, er det imidlertid kun de virksomheder, hvis hovedaktivitet påviseligt består i produktion af materielle goder, der har ret til godtgørelse af energiafgifterne.

9 Virksomheder, som ikke opfyldte sidstnævnte betingelse, har fået afslag på deres ansøgning om godtgørelse. Dette gjaldt også for den første sagsøger i hovedsagen, Adria-Wien Pipeline GmbH, hvis virksomhed bl.a. består i at anlægge og drive olieledninger.

10 For Verfassungsgerichtshof er der anlagt sager til prøvelse af afslag på godtgørelse af energiafgiften. Verfassungsgerichtshof har rejst det spørgsmål, om bestemmelserne i EAVG udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92.

11 Verfassungsgerichtshof er nærmere bestemt i tvivl om, hvorvidt godtgørelsen af energiafgifterne er selektiv. Efter rettens opfattelse er der ikke taget stilling til, om en forskel med hensyn til godtgørelsen af de nævnte afgifter mellem virksomheder, der fremstiller materielle goder, og dem, der leverer tjenesteydelser, er tilstrækkelig til, at foranstaltningen bliver selektiv, og at den følgelig må antages at være omfattet af reglerne om statsstøtte.

12 Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende, har den forelæggende ret rejst det spørgsmål, om der også må antages at være tale om statsstøtte, såfremt alle virksomheder kan få godtgjort energiafgifterne.

13 Verfassungsgerichtshof har derfor forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal en medlemsstats lovmæssige foranstaltninger, der fastsætter en delvis godtgørelse af energiafgifter på naturgas og elektricitet, men som kun yder denne godtgørelse til virksomheder, hvis hovedaktivitet påviseligt består i produktion af materielle goder, anses for statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 92?

2) Dersom det første spørgsmål besvares bekræftende: Skal en sådan lovmæssig foranstaltning ligeledes anses for statsstøtte efter EF-traktatens artikel 92, dersom den finder anvendelse på alle virksomheder, uanset om deres hovedaktivitet består i produktion af materielle goder eller ej?«.

Formaliteten med hensyn til de præjudicielle spørgsmål

14 Den østrigske regering har rejst det spørgsmål, om de præjudicielle spørgsmål er relevante med henblik på afgørelsen af hovedsagerne, når henses til kompetencefordelingen mellem de østrigske domstole.

15 Den har nærmere anført, at efter den østrigske forfatning er domstolskontrollen af forvaltningsakter fordelt mellem Verwaltungsgerichtshof og Verfassungsgerichtshof. Verfassungsgerichtshof kan kun tage stilling til, om kvalificerede og dermed også åbenbare tilsidesættelser af almindelige retsakter er forfatningsstridige. Bortset fra sådanne tilfælde skal den overlade kontrollen til Verwaltungsgerichtshof.

16 Såfremt det imidlertid antages, at den omtvistede foranstaltning er statsstøtte, har den nationale lovgiver ifølge regeringen ikke åbenbart tilsidesat de fællesskabsretlige bestemmelser på området. Som det fremgår af forelæggelseskendelsen, er Verfassungsgerichtshof selv i tvivl på dette punkt. Verfassungsgerichtshof har derfor ifølge regeringen ikke kompetence til at afgøre hovedsagerne.

17 Hertil bemærkes, at i henhold til fast retspraksis tilkommer det de nationale retter, for hvem en tvist er indbragt, at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at de kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, de forelægger for Domstolen. Domstolen kan imidlertid afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national ret, bl.a. når det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af fællesskabsretten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand (jf. f.eks. dom af 13.3.2001, sag C-379/98, PreussenElektra, Sml. I, s. 2099, præmis 38 og 39).

18 Dette er ikke tilfældet med hensyn til hovedsagerne, idet de vedrører nationale bestemmelser om godtgørelse af energifgifter, og den forelæggende ret har ønsket oplyst, om en sådan godtgørelse udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92.

19 Hvad angår den nationale rets påståede manglende kompetence bemærkes i øvrigt, at det ikke tilkommer Domstolen at undersøge, om forelæggelseskendelsen er afsagt i overensstemmelse med de nationale bestemmelser vedrørende retternes sammensætning og virkemåde (jf. dom af 14.1.1982, sag 65/81, Reina, Sml. s. 33, præmis 7, af 20.10.1993, sag C-10/92, Balocchi, Sml. I, s. 5105, præmis 16, og af 11.7.1996, sag C-39/94, SFEI m.fl., Sml. I, s. 3547, præmis 24).

20 Heraf følger, at de spørgsmål, Verfassungsgerichtshof har forelagt, kan besvares.

De præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

21 Indledningsvis skal opmærksomheden henledes på traktatens kontrolordning med statsstøtte og på den rolle, som henholdsvis Kommissionen og de nationale retter spiller ved ordningens gennemførelse og under Domstolens kontrol.

22 I henhold til EF-traktatens artikel 3, litra g) [efter ændring nu artikel 3, stk. 1, litra g), EF], skal Fællesskabets virke indebære gennemførelse af en ordning, der sikrer, at konkurrencen inden for det indre marked ikke fordrejes. Som led heri er det i traktatens artikel 92, stk. 1, fastsat, at statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med fællesmarkedet, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

23 For at sikre virkningerne af dette forbud pålægger EF-traktatens artikel 93 (nu artikel 88 EF) Kommissionen en særlig kontrolforpligtelse og medlemsstaterne en række klart afgrænsede forpligtelser med henblik på at lette Kommissionen i denne opgave og undgå, at den stilles over for en fuldbyrdet kendsgerning.

24 Ifølge traktatens artikel 93, stk. 3, skal Kommissionen for det første underrettes så betids om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger, at den kan fremsætte sine bemærkninger hertil. Ifølge samme bestemmelse skal Kommissionen dernæst uopholdeligt iværksætte den kontradiktoriske procedure, som er omhandlet i traktatens artikel 93, stk. 2, såfremt den er af den opfattelse, at den anmeldte foranstaltning ikke er forenelig med fællesmarkedet. Endelig indeholder traktatens artikel 93, stk. 3, sidste punktum, et klart forbud mod, at medlemsstaten gennemfører de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte procedure har ført til en endelig beslutning.

25 Som Domstolen har understreget, bl.a. i kendelsen af 20. september 1983 (sag 171/83 R, Kommissionen mod Frankrig, Sml. s. 2621, præmis 12), udgør traktatens artikel 93, stk. 3, sidste punktum, en beskyttelse af den kontrolmekanisme, der er indført ved denne artikel, og som er vigtig til sikring af fællesmarkedets funktion.

26 De nationale retters beføjelse med hensyn til kontrolordningen med statsstøtte er et resultat af den direkte virkning af det forbud mod at gennemføre påtænkte støtteforanstaltninger, som fremgår af traktatens artikel 93, stk. 3, sidste punktum.

27 De nationale retter skal over for borgerne sikre, at der drages alle konsekvenser af en tilsidesættelse af den pågældende bestemmelse, i henhold til national ret, såvel med hensyn til gennemførelsesretsakternes gyldighed som med hensyn til tilbagesøgning af den finansielle støtte, der er tildelt i strid med den omhandlede traktatbestemmelse eller i givet fald i strid med foreløbige forholdsregler (jf. dom af 21.11.1991, sag C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires og Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, Sml. I, s. 5505, præmis 12).

28 Verfassungsgerichtshof, som har fuldt kendskab til ovennævnte principper, har da også kun forelagt præjudicielle spørgsmål for Domstolen med henblik på, at den om fornødent kan drage konsekvenserne af en tilsidesættelse af traktatens artikel 93, stk. 3, sidste punktum, idet de nationale bestemmelser, der omtvistes i hovedsagerne, ikke er blevet anmeldt til Kommissionen.

29 Selv om de nationale domstole i denne sammenhæng eventuelt skal tage stilling til, om en national foranstaltning skal kvalificeres som statsstøtte som omhandlet i traktaten, kan de dog ikke tage stilling til, om de pågældende støtteforanstaltninger er forenelige med fællesmarkedet, idet Kommissionen er enekompetent til at træffe afgørelse herom, under forbehold af Domstolens prøvelsesret (jf. i denne retning dommen i sagen Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires og Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, præmis 14).

30 I denne forbindelse bemærkes, at det principielle forbud mod statsstøtte hverken er absolut eller ubetinget. Således tillægger traktatens artikel 92, stk. 3, Kommissionen et vidt skøn ved afgørelsen af, om nærmere angivne støtteforanstaltninger som en undtagelse fra det almindelige forbud i traktatens artikel 92, stk. 1, skal erklæres for forenelige med fællesmarkedet.

31 Herved bemærkes, at miljøbeskyttelsehensyn kan udgøre et hensyn, i medfør af hvilket visse former for statsstøtte kan erklæres for forenelige med fællesmarkedet (jf. bl.a. Kommissionens meddelelse »fællesskabsrammebestemmelser for statsstøtte for miljøbeskyttelse«, EFT 1994 C 72, s. 3).

32 Det følger af ovennævnte bemærkninger, at Domstolens svar til den forelæggende ret med hensyn til, om de foranstaltninger, der omtvistes i hovedsagerne, udgør statsstøtte, ikke kan foregribe afgørelsen af, om de er forenelige med traktaten.

Det andet spørgsmål

33 Med det andet spørgsmål, som behandles først, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om nationale foranstaltninger som dem, der omtvistes i hovedsagerne, udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92, selv om de finder anvendelse på alle virksomheder på det nationale område, uanset deres aktivitet.

34 Som det fremgår af ordlyden af traktatens artikel 92, stk. 1, har en økonomisk fordel, som ydes af en medlemsstat, kun karakter af støtte, såfremt den frembyder en vis selektivitet og kan begunstige »visse virksomheder eller visse produktioner«.

35 En statslig foranstaltning, som uden forskel er til fordel for alle virksomheder på det nationale område, kan følgelig ikke udgøre statsstøtte.

36 Det andet præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at nationale foranstaltninger som dem, der omtvistes i hovedsagerne, ikke udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92, såfremt de finder anvendelse på alle virksomheder på det nationale område, uanset deres aktivitet.

Det første spørgsmål

37 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om nationale foranstaltninger, der fastsætter en delvis godtgørelse af energifgifter på naturgas og elektricitet, men som kun yder denne godtgørelse til virksomheder, hvis hovedaktivitet påviseligt består i produktion af materielle goder, skal anses for statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92.

38 I henhold til fast retspraksis er støttebegrebet mere generelt end tilskudsbegrebet, fordi det ikke blot omfatter positive ydelser, men ligeledes indgreb, der under forskellige former letter de byrder, som normalt belaster en virksomheds budget, og derved, uden at være tilskud i ordets egentlige forstand, er af samme art og har tilsvarende virkninger (jf. dom af 23.2.1961, sag 30/59, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg mod Den Høje Myndighed*, Sml. 1954-1964, s. 211, navnlig s. 217, org.ref.: Rec. s. 1, på s. 39, af 15.3.1994, sag C-387/92, *Banco Exterior de España*, Sml. I, s. 877, præmis 13, og af 1.12.1998, sag C-200/97, *Ecotrade*, Sml. I, s. 7907, præmis 34).

39 I medfør af disse principper har Domstolen allerede fastslået, at den omstændighed, at tariffen for en energikilde til fordel for en bestemt gruppe virksomheder er fastsat på et lavere niveau end det, som normalt ville være blevet valgt, kan være statsstøtte, når tariffen, som fastsættes af et organ, der handler under det offentliges kontrol og anvisninger, skyldes den pågældende medlemsstats adfærd, og medlemsstaten til forskel fra en almindelig erhvervsdrivende anvender sin kompetence til at begunstige energiforbrugerne økonomisk ved at give afkald på en fortjeneste, som organet normalt kunne opnå (jf. i denne retning dom af 2.2.1988, forenede sager 67/85, 68/85 og 70/85, *Van der Kooy m.fl. mod Kommissionen*, Sml. s. 219, præmis 28).

40 Det følger af ovennævnte, at levering af energi til virksomheder, der fremstiller materielle goder, på særligt gunstige vilkår, som er en følge af nationale bestemmelser som dem, der omtvistes i hovedsagen, kan udgøre statsstøtte (jf. i denne retning SFEI m.fl.-dommen, præmis 59).

41 Med hensyn til anvendelsen af traktatens artikel 92 er det uden betydning, om situationen for den, der formodes at være omfattet af foranstaltningen, er forbedret eller forværret i forhold til den tidligere retstilstand, eller om situationen ikke har udviklet sig med tiden (jf. i denne retning dom af 7.6.1988, sag 57/86, Grækenland mod Kommissionen, Sml. s. 2855, præmis 10). Der skal udelukkende tages stilling til, om en statslig foranstaltning som led i en bestemt retlig ordning kan begunstige »visse virksomheder eller visse produktioner«, jf. traktatens artikel 92, stk. 1, i forhold til andre virksomheder, der under hensyntagen til det formål, der forfølges med den pågældende foranstaltning, befinder sig i en tilsvarende faktisk og retlig situation (jf. i denne retning dom af 17.6.1999, sag C-75/97, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 3671, præmis 28-31).

42 I henhold til Domstolens praksis opfylder en foranstaltning, som ganske vist udgør en fordel for modtageren, men som berettiges af karakteren eller opbygningen af den ordning, som den er et led i, ikke denne betingelse om selektivitet (jf. dom af 2.7.1974, sag 173/73, Italien mod Kommissionen, Sml. s. 709, præmis 33, og dommen i sagen Belgien mod Kommissionen, præmis 33).

43 Den østrigske regering har i denne forbindelse gjort gældende, at indførelsen af energiafgifter og af ordningen med delvis godtgørelse af dem ikke er enkeltstående foranstaltninger, men er et led i Strukturangepassungs-gesetz af 1996, der indeholder en pakke af foranstaltninger, der skulle konsolidere budgettet. Pakken bestod af en række generelle, socialt afvejede foranstaltninger, der ramte alle grupper i samfundet, og må derfor ses som en helhed.

44 Den østrigske regering har tilføjet, at med hensyn til sådanne pakkeløsninger forekommer det hyppigt, at nye foranstaltninger, som rammer en gruppe af erhvervsdrivende uforholdsmæssigt hårdt, ikke fuldt ud bringes i anvendelse over for denne gruppe i indførfasen. Den omstændighed, at godtgørelsen af energiafgifterne er begrænset til kun at omfatte virksomheder, der fremstiller materielle goder, er netop begrundet i, at disse virksomheder er blevet ramt uforholdsmæssigt hårdt af de nævnte afgifter i forhold til andre virksomheder.

45 Den østrigske regering har afslutningsvis anført, at da en sådan foranstaltning er baseret på objektive kriterier og er til fordel for et betydeligt antal virksomheder, er den ikke selektiv, således som det kræves i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1.

46 Den danske regering har gjort gældende, at de østrigske bestemmelser, der omtvistes i hovedsagen, udgør generelle foranstaltninger, som falder uden for anvendelsesområdet for traktatens artikel 92, stk. 1.

47 Den danske regering har nærmere anført, at pålæggelsen af de i hovedsagen omtvistede energiafgifter, der har et generelt anvendelsesområde, sker på grundlag af objektive kriterier. Endvidere udgør godtgørelsesreglerne for afgifterne en integreret del af den samlede energiafgiftsordning. Endelig er betingelserne for at opnå den delvise godtgørelse fastsat direkte af lovgiver, og reglerne hjemler ikke de kompetente myndigheder nogen skønsbeføjelser med hensyn til valget af de virksomheder, som kan opnå ydelsen, eller det nærmere omfang heraf.

48 Hertil bemærkes for det første, at hverken den omstændighed, at ordningen omfatter et stort antal virksomheder, eller at disse virksomheder hører til i forskelligartede og store erhvervssektorer, gør det muligt at fastslå, at en statslig foranstaltning udgør en generel økonomisk-politisk foranstaltning (jf. i denne retning dommen i sagen Belgien mod Kommissionen, præmis 32).

49 Dernæst bemærkes, at den omstændighed, at der ydes fordele til virksomheder, hvis hovedaktivitet er fremstilling af materielle goder, ikke berettiges ved karakteren eller opbygningen af den afgiftsordning, der blev indført i medfør af Stukturangepassungs-gesetz af 1996.

50 Således kan såvel virksomheder, der leverer tjenesteydelser, som virksomheder, der fremstiller materielle goder, være store energiforbrugere og skulle svare energiafgifter, der overstiger 0,35% af nettoværdien af deres produktion, hvilket er tilstrækkeligt til, at virksomheder, der hovedsagelig fremstiller materielle goder, erhverver ret til godtgørelse af energiafgifterne.

51 I denne forbindelse bemærkes, at intet i de i hovedsagerne omtvistede nationale bestemmelser giver holdepunkter for at antage, at den godtgørelsesordning, der alene omfatter virksomheder, der hovedsagelig fremstiller materielle goder, som hævdet af den østrigske regering kan udlægges som en rent midlertidig foranstaltning, som gradvis skal tilpasses den nye ordning som følge af, at de pågældende virksomheder rammes uforholdsmæssigt hårdt af ordningen.

52 I øvrigt bemærkes, at de økologiske hensyn, der ligger til grund for de i hovedsagerne omtvistede nationale bestemmelser, ikke kan begrunde, at tjenesteydelsesvirksomheders anvendelse af naturgas og elektricitet behandles anderledes end anvendelsen af de pågældende energikilder af virksomheder, der fremstiller materielle goder. Begge grupper af virksomheders energiforbrug er lige skadeligt for miljøet.

53 Det følger af ovennævnte bemærkninger, at selv om det sonderingskriterium, der er lagt til grund for de i hovedsagerne omtvistede bestemmelser, er objektivt, er det hverken berettiget ud fra bestemmelseens karakter eller opbygning, og det kan derfor ikke fratage de omtvistede foranstaltninger deres karakter af statsstøtte.

54 I øvrigt bemærkes, at som Kommissionen med rette har fremhævet, fremgår det af forarbejderne til de i hovedsagerne omtvistede nationale bestemmelser, at formålet med at yde særligt gunstige vilkår til de virksomheder, der fremstiller materielle goder, var at opretholde deres konkurrenceevne, bl.a. inden for Fællesskabet.

55 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at nationale foranstaltninger, der fastsætter en delvis godtgørelse af energiafgifter på naturgas og elektricitet, men som kun yder denne godtgørelse til virksomheder, hvis hovedaktivitet påviseligt består i produktion af materielle goder, skal anses for statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92.

Afgørelse om sagsomkostninger

Sagsomkostningerne

56 De udgifter, der er afholdt af den østrigske, den danske og den finske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

Afgørelse

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Verfassungsgerichtshof ved kendelse af 10. marts 1999, for ret:

- 1) Nationale foranstaltninger, der fastsætter en delvis godtgørelse af energifgifter på naturgas og elektricitet, udgør ikke statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 92 (efter ændring nu artikel 87 EF), såfremt de finder anvendelse på alle virksomheder på det nationale område, uanset deres aktivitet.*
- 2) Nationale foranstaltninger, der fastsætter en delvis godtgørelse af energifgifter på naturgas og elektricitet, men som kun yder denne godtgørelse til virksomheder, hvis hovedaktivitet påviseligt består i produktion af materielle goder, skal anses for statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92.*